

Rapport 01

Evaluatie van de Ondersteuningsteams Allochtonen (OTA's) in de Bijzondere Jeugdbijstand

Onderzoeker: Elke Roevens

Promotor: Prof. dr. Stefaan Pleysier

Co-promotor: Prof. dr. Johan Vanderfaeillie

Samenvatting

Vanuit het idee dat iedere minderjarige en zijn gezin recht heeft op een gelijkwaardige hulpverlening en hiervoor extra inspanningen nodig zijn bij kwetsbare groepen, werden de Ondersteuningsteams Allochtonen (OTA's) opgericht. Deze hebben de opdracht om door middel van ondersteuning aan diensten en voorzieningen binnen de Bijzondere Jeugdbijstand de toegang tot kwalitatieve en adequate hulpverlening voor jongeren en hun gezinnen met een etnisch-culturele achtergrond te optimaliseren. In het licht van de subsidiëringsprocedure werden de OTA's in dit kortlopend onderzoek (juni – oktober 2012) geëvalueerd. Het onderzoek werd voor het Steunpunt WVG uitgevoerd door de onderzoekslijn Jeugdcriminologie binnen het Leuvens Instituut voor Criminologie van de KU Leuven en het departement Klinische en levensloopspsychologie van de VUB.

Het onderzoek diende volgens de opdrachtgever (1) aan te geven in welke mate de OTA's in de voorbije periode tegemoet gekomen zijn aan een aantal doelstellingen en verwachtingen, (2) de OTA's te situeren het landschap van de Bijzondere Jeugdbijstand en (3) een zicht te verwerven op de toekomst van de OTA's in het licht van de migratie naar Integrale Jeugdhulp. Om een antwoord te kunnen bieden op deze onderzoeksvragen werd er een documentanalyse uitgevoerd op een aantal kerndocumenten die de verwachtingen en realisaties weergeven, werd er een focusgroep georganiseerd bij sleutelfiguren van de OTA's zelf en bij sleutelfiguren uit het beleidsdomein Integrale Jeugdhulp, werd de doelgroep van de OTA's, namelijk de diensten en voorzieningen in de Bijzondere Jeugdbijstand, bevraagd via een websurvey en werden er tot slot vijf interviews afgenomen bij interculturele bemiddelaars buiten de Bijzondere Jeugdbijstand.

(1) Voor het eerste onderdeel van het onderzoek omtrent de tegemoetkoming aan een aantal doelstellingen en verwachtingen die geformuleerd werden naar de OTA's, kunnen volgende zaken meegenomen worden. Met betrekking tot de concrete ondersteuning werd er vastgesteld dat de caseload uitgedrukt in het aantal aangemelde en behandelde dossiers gestaag stijgt. Hierbij werd de kanttekening gemaakt dat dit niets zegt over de werkelijke werklast: er zijn immers dossiers die een eenmalige en/of eenvoudige ondersteuning vragen, terwijl er andere dossiers zijn die een langdurige en/of intensieve ondersteuning vragen. Het volume en intensiviteit van de werklast van de OTA's is afhankelijk van zowel interne (inspanningen OTA naar doelgroep, personeelsorganisatie) als externe factoren. Deze laatste worden door de OTA's als meest problematisch ervaren, dit zijn immers de factoren waar ze zelf geen vat op hebben. Door de visie over en soms praktische bezwaren tegen de inzet van een OTA (in bepaalde casussen) bij sommige voorzieningen en organisaties in de sector,

hebben de OTA's de indruk dat ze hun taak niet naar de gehele doelwitgroep kunnen waarmaken. Bovendien beperkt de hierdoor begrensde instroom het zicht op de potentiële instroom. Een (te) late aanmelding en een meer diverse doelwitgroep maakt de caseload dan weer intensiever.

Met betrekking tot de vorming wordt er vastgesteld dat de OTA's vormingen organiseren naar de doelgroep (op eigen initiatief of op vraag) en dat de vorming-on-the-job een belangrijke manier is om handvatten mee te geven aan de hulpverleners om met soortgelijke situaties te kunnen omgaan in de toekomst. Opvallend is dat de vormingsopdracht door de verschillende OTA's op een andere wijze wordt ingevuld, met name wat betreft de vorming op eigen initiatief. Beschikbaar personeel in combinatie met het stellen van prioriteiten maakt dat sommigen meer of minder (kunnen) investeren in dit soort vorming. Een probleem dat alle OTA's ervaren is dat ze ook hier geconfronteerd worden met een soort afhankelijkheid van de visie van de voorzieningen om te kunnen slagen in hun opdracht: volgens de OTA's zijn het voornamelijk die organisaties en voorzieningen die wensen te investeren in hulpverlening aan en omgaan met etnisch-culturele minderheden, die gebruik maken van de vormingen, terwijl er voor anderen vaak nog een langere weg af te leggen is.

Wat betreft de signaalfunctie die de OTA's volgens de opdrachten zouden moeten vervullen, kwam er uit het onderzoek dat de OTA's in enkele overlegplatformen actief zijn waarbinnen ze een signaalfunctie kunnen opnemen. Daarnaast wordt er werk gemaakt om via de jaarverslagen en aparte nota's signalen te melden en bundelen, maar de OTA's hebben het gevoel dat er hiermee meer gedaan zou kunnen worden door het beleid en stellen zich de vraag op welke manier hun signaalfunctie het best opgenomen zou kunnen worden opdat hier meer gevolg aan gegeven zou kunnen worden.

De adviesopdracht lijkt op basis van de documenten en de focusgroep bij de OTA-medewerkers te worden uitgevoerd zoals voorgeschreven: er wordt regelmatig (telefonisch) advies verleend aan voorzieningen of zelfs cliënten en ze hebben voldoende zicht op de Bijzondere Jeugdbijstand om te zorgen voor een juiste doorverwijzing.

Tot slot werd er informatie verzameld omtrent de (proto)professionalisering. Terwijl de protoprofessionalisering in hun contact met de cliënten als vanzelfsprekend wordt ervaren, lijkt de professionalisering niet altijd zo eenvoudig wegens het beperkte aanbod aan vormingen die beantwoorden aan de specifieke nood van de OTA's. Met wat creativiteit slagen de OTA's er echter wel in zich bij te scholen door onderlinge kennisuitwisseling, studiereizen en meer ruimere opleidingen.

(2) Met betrekking tot de tweede onderzoeksvraag, zijnde het bieden van een zicht op de positie die de OTA's innemen in het landschap van de Bijzondere Jeugdbijstand, zien we op basis van de brede bevraging (websurvey) bij de doelgroep dat de OTA's stevig gepositioneerd en goed gekend zijn in de eigen sector. Een groot aandeel van de bevroegde doelgroep geeft ook aan reeds beroep te hebben gedaan op de diensten van de OTA's. Hierbij valt op, en dat is niet verrassend, dat OTA beter gekend en meer bevroegd wordt naarmate de begeleiding van jongeren en hun gezinnen binnen de doelgroep meer geconfronteerd wordt met jongeren die een andere etnisch-culturele achtergrond hebben. De bevraging geeft in zekere zin ook een potentiële groeimarge van de OTA's aan: in een groot aandeel van de begeleidingen van jongeren en gezinnen met een andere etnisch-culturele achtergrond wordt OTA niet ingeschakeld, vaak vanuit de redenering dat de begeleiding van deze jongeren en hun gezin niet als 'problematisch' wordt ervaren. Hiermee wordt niet gezegd dat het noodzakelijk is om deze potentiële groeimarge ook daadwerkelijk in te vullen; op basis van het onderzoek valt immers niet uit

te sluiten dat voorzieningen en organisaties die voor deze begeleidingen geen beroep op OTA doen, niettemin een adequaat en aangepast hulpverleningsaanbod kunnen realiseren.

De OTA's kunnen ook ingaan op vragen die niet uit de sector van de BJB komen, en krijgen daartoe een beperkte ruimte (5%) in hun opdrachtbepaling. Enerzijds wijzen deze vragen uit andere sectoren op de nood aan een expertise en aanbod zoals door OTA wordt aangereikt, en de facto opnieuw op een potentiële groeimarge in de positionering van OTA, ditmaal buiten het BJB landschap. Anderzijds is de ruimte om dit landschap op dit moment te verkennen bijzonder krap en wordt door de OTA's ook aangegeven dat ingaan op deze vragen de druk op de 'eigen' BJB vragen verhoogt. Het valt op dat de OTA's elk op hun eigen manier en vaak ook ad hoc omgaan met en beslissen over vragen naar ondersteuning uit andere sectoren. Er wordt met andere woorden op dit moment geen formele en uniforme procedure gevolgd bij het behandelen van dergelijke binnenkomende vragen.

De specificiteit van de door OTA gebruikte methodiek kan op basis van dit onderzoek (vanuit zowel de focusgroep met de OTA zelf, met de beleidsmedewerkers van IJH, de interviews met andere interculturele bemiddelaars, en de bredere bevraging van de doelgroep) in enkele kernbegrippen worden geduïd. Een constante in het duiden van deze specificiteit, vanuit de verschillende bevroegde segmenten, is wat wordt omschreven als neutraliteit of meerzijdige partijdigheid. De expertise van de OTA's lijkt zich met name te oriënteren op de hulpverlening in het kader van 'problematische opvoedingssituaties', waar zij een rol spelen in het verlagen van de drempel naar de hulpverlening voor jongeren en gezinnen met andere etnisch-culturele achtergronden in een specifieke migratiecontext, en de hulpverlener en cliënt vanuit een neutrale positie dicht bij elkaar brengen. Zo wordt ook voor deze doelwitgroep de hulpverlening haalbaar, en kan beter zorg op maat worden geboden. Alhoewel deze casuïstische insteek (men spreekt ook van een triade, waarbij hulpverlener-client-OTA in een concrete casus centraal staan) zeer sterk wordt benadrukt als de expertise en specificiteit van de OTA's, wordt ook gemeld dat OTA vanuit die ervaring en opgebouwde kennis ideaal geplaatst is om advies te geven en vormingen te voorzien, en in dat opzicht ook voorzieningen en hulpverleners die in een multiculturele context en op casusniveau werken kunnen coachen in een proces van interculturalisering.

Het is in dat opzicht tekenend dat de stellingen die in de brede bevraging bij de doelgroep worden voorgelegd, en peilen naar de mate waarin OTA aan de basisvoorwaarden (OTA is geen opgelegde maatregel, OTA doet aan ondersteuning, OTA krijgt de kans om de gezinscontext te betrekken en OTA kan een buitenstaanderpositie aannemen in de hulpverlening) van de conceptnota kan voldoen, de mate waarin er een effect ressorteert op de professionalisering, afstemming op de doelwitgroep en toegankelijkheid van de sector, op een (zeer) grote instemming kunnen rekenen. Hierbij moeten we uiteraard indachtig zijn dat het onderzoek geen harde effectmeting betreft maar zich oriënteert op de perceptie van de doelgroep met betrekking tot de werking van OTA, en dat onze brede bevraging mogelijks ook eerder respondenten aantrekt met een (uitgesproken) positieve ervaring met OTA.

Wat tot slot opvalt is dat de kennis met betrekking tot interculturele bemiddeling, en organisaties die in dat kader een aanbod voorzien, nog zeer sectoraal bepaald is. De bekendheid met betrekking tot het aanbod en de expertise van OTA binnen de sector van de BJB steekt opvallend af tegen het gebrek aan bekendheid van OTA buiten de sector. Interculturele bemiddelaars hebben over de sectoren met elkaar gemeen dat ze de toegankelijkheid voor allochtonen van bepaalde diensten maximaliseren en doen dit doorgaans door communicatiestoornissen weg te werken. Opvallend is dat de concrete

uitvoering over de sectoren heen verschilt en ze onderling niet op de hoogte zijn van elkaars specifieke methodiek, expertise en aanbod. De in dit onderzoek betrokken interculturele bemiddelaars van buiten de BJB lijken zich met hun werkwijze alvast op een continuüm te bevinden tussen het ad hoc en 'letterlijk' (voor zover dat mogelijk is) vertalen van de boodschap van de hulpverlener enerzijds, tot het autonoom onderhandelen in conflicten waar culturele elementen van belang zijn anderzijds.

(3) De positie die interculturele bemiddeling en met name de OTA's in de toekomst kunnen innemen in het licht van de migratie naar IJH werd in een derde onderzoeksdeel nader bekeken. Vanuit de overeenkomsten die met de OTA's worden afgesloten, wordt hen gevraagd om zich te concentreren op vragen die uit de sector BJB komen (afgezien van 5% ruimte om ook op andere vragen in te gaan). Het is duidelijk dat deze sectorale opdeling en behandeling van vragen in het licht van een toekomstige Integrale Jeugdhulp niet langer houdbaar is. Met betrekking tot OTA houdt dit in dat het aanbod binnen de toekomstige Integrale Jeugdhulp ongetwijfeld breder kan worden ingezet, al mag men daarbij de specificiteit en expertise van de OTA's, die zich oriënteert op het dichterbij elkaar brengen van hulpverlener en cliënt vanuit een neutrale positie in het kader van problematische opvoedingssituaties, uiteraard niet ontkennen.

Op basis van die specificiteit en expertise van de OTA's, die hierboven reeds werd besproken en binnen het onderzoek zowel bij de OTA's zelf, de beleidsmedewerkers IJH, de bredere doelgroep en de bevraging van andere interculturele bemiddelaars, grote ondersteuning genoot, kunnen tentatief enkele grote lijnen, maar ook vragen, worden afgeleid met betrekking tot de plaats van OTA binnen Integrale Jeugdhulp. In dit onderzoek gaan stemmen op om OTA (en andere interculturele bemiddelaars) een ondersteunende rol te laten spelen in de fase van de indicatiestelling, het formuleren van een hulpaanbod, en het matchen van een aanbod op de vraag bij cliënten uit etnisch-culturele minderheden en specifieke migratiecontexten. Echter, allicht is het praktisch en budgettair niet haalbaar, en misschien ook niet noodzakelijk, om van bij het begin van het hulpverleningsaanbod en -traject deze ondersteunende rol verder te vervullen voor alle cliënten uit etnisch-culturele minderheden, maar is het eerder aangewezen om de OTA's (en andere interculturele bemiddelaars) vervolgens aan te spreken op hun eigen expertise en competenties.

Uit de focusgroep met deelnemers uit het beleidsdomein Integrale Jeugdhulp nemen we de suggestie mee om OTA in een expertisenetwerk in te schakelen zodat een breed aanbod rond interculturele bemiddeling in verschillende facetten, en nauw aansluitend bij de vraag die wordt gesteld, kan worden gerealiseerd. De partners in dit netwerk werken niet langer sectoraal, maar worden vanuit hun eigen expertise geconsulteerd en bevraged.

Tot slot werd er stilgestaan bij de uitdagingen en aandachtspunten voor het intercultureel werken in de toekomst. Uit de resultaten blijkt voornamelijk een (op dit moment reeds) toenemende diversiteit aan achtergronden, zowel cultureel als op vlak van migratie. Deze beweging brengt met zich mee dat er meer nood zal zijn aan interculturele bemiddeling, en een basishouding die hier flexibel op in zal kunnen spelen. Diensten die hier een rol in kunnen opnemen zullen in de toekomst ongetwijfeld meer bevraged en geconsulteerd worden, en aan belang winnen. Daar staat tegenover dat in dit onderzoek een aantal keer is gewezen op het feit dat deze groeiende maatschappelijke behoefte niet automatisch ook politiek en beleidsmatig wordt opgepikt. En tenslotte werd ook gesuggereerd om bij de inzet en verdeling van middelen ook het 'voorveld' en 'voortraject' niet te vergeten: preventie moet een aandachtspunt blijven opdat de werklast binnen de IJH niet zou verhogen als neveneffect.

Na het weergeven van de resultaten die uit de data naar voor kwamen omtrent de drie centrale onderzoeksvragen, werd overgegaan tot het formuleren van, na enkele beperkingen die inherent met dit onderzoek samenhangen, enkele aanbevelingen.

Dit onderzoek is beperkt in zijn opzet. Het spreekt in dat opzicht voor zich dat enige voorzichtigheid geboden is met betrekking tot de uitkomsten van het onderzoek. Deze studie laat niet toe om harde uitspraken te doen over de effectiviteit van de inzet van interculturele bemiddelaars. Binnen dit onderzoek, en gelet op de gestelde doelen en korte looptijd van het onderzoek, kan weinig worden gezegd over de mate waarin OTA haar bredere, maatschappelijke doel – het optimaliseren en op een gelijkwaardige manier toegankelijk maken van de hulpverlening voor jongeren en gezinnen met een andere etnisch-culturele afkomst – daadwerkelijk realiseert. Dit is meteen een suggestie die meegegeven kan worden naar toekomstig onderzoek binnen dit thema. Verder werden de realisaties van de OTA's in dit onderzoek onder andere bekeken in het licht van de concepttekst. Deze concepttekst is echter ten dele ook tot stand gekomen op basis van de praktijk en reeds opgebouwde ervaringen van de OTA's op dat moment. De geformuleerde doelstellingen en verwachtingen sluiten in dat opzicht en per definitie aan op de praktijk van de OTA's, wat de kans dat ze hier niet aan beantwoorden deels minimaliseert. Dit neemt niet weg dat er in dit onderzoek wel enkele aandachtspunten, voorwaarden en belemmeringen naar boven komen in het nastreven van deze doelstellingen. Ook het betrekken van de OTA's in het onderzoek, die logischerwijze overtuigd zijn van de meerwaarde van hun werk, en de bevraging bij respondenten uit de sector, met een mogelijke oververtegenwoordiging van voorzieningen en organisaties die een positieve ervaring hebben gehad in de samenwerking met de OTA's, zorgen mogelijks voor een vertekening van en een positievere toon bij de uitkomst van dit onderzoek. Deze bedenkingen indachtig, formuleren we in wat rest en op basis van het gevoerde onderzoek enkele algemene conclusies en aanbevelingen.

In het onderzoek stellen we vast dat de vraag naar concrete ondersteuning door de OTA's in individuele cases gestaag stijgt, en gelet op de bredere maatschappelijke context en evoluties ook in de toekomst ongetwijfeld verder, zowel kwantitatief als kwalitatief, zal toenemen. Het is met name deze ondersteuning in individuele cases, en in het kader van 'problematische opvoedingssituaties', die in het onderzoek bij uitstek wordt geduid als een bijzondere expertise en specifieke competentie in het aanbod van de OTA's. Hierbij brengen ze de hulpverlener en cliënt vanuit een neutrale positie, of meerzijdige partijdigheid, dicht bij elkaar, en werken ze voor jongeren en gezinnen met een andere etnisch-culturele achtergrond of specifieke migratiecontext drempelverlagend.

Dit is echter niet vanzelfsprekend. Zo geven OTA's vooreerst zelf aan dat ze voor het realiseren van deze opdracht in belangrijke mate afhankelijk zijn van verwijzers en voorzieningen die niet per definitie doordrongen zijn van het belang en de meerwaarde die OTA's kunnen bieden in het hulpverleningstraject. Deze interpretatie van de OTA's duidt op het mogelijke bestaan van een zogenaamd Mattheuseffect: volgens de OTA's zijn het met name die organisaties en voorzieningen die reeds open staan voor een proces van interculturalisering, en hier reeds initiatieven toe hebben genomen, die gebruik maken van de ondersteuning, vormingen en advies door de OTA's. Het verdient in dat opzicht aanbeveling om, in de sector BJB maar ook in het licht van de migratie naar IJH, verder te sensibiliseren voor het belang van 'cultuurgevoelige jeugdhulp' en het proces van interculturalisering in organisaties aan te moedigen.

Ook het tweede punt sluit nauw aan bij de expertise en eigenheid die aan de werking van de OTA's wordt toegewezen. Doorheen het onderzoek valt op dat de ondersteunende positie van de OTA's, getypeerd als 'neutraal' of 'meerzijdig partijdig', minder evident is dan misschien wordt gedacht. OTA's bieden neutrale ondersteuning, hebben geen beslissingsmacht en komen strikt genomen niet in de plaats van de hulpverlener. Ze zijn in dat opzicht geen pleitbezorger, niet van de jongere of de familie, noch van de hulpverlener of organisatie. Men kan zich echter afvragen of een intercultureel bemiddelaar, vanuit zijn opdracht om een gelijke toegang tot de hulpverlening voor de doelwitgroep te realiseren, niet altijd ten dele pleitbezorger is. Het is in dat opzicht aan te bevelen om zich in de toekomst verder te buigen over de positie van OTA en de (dunne) grens tussen een neutrale ondersteunende rol en een per definitie nauwe betrokkenheid op het hulpverleningsproces en -traject, en in het verlengde daarvan de invulling van de begrippen 'neutraliteit', 'meerzijdige partijdigheid' of 'pleitbezorger'...

De beschreven expertise en specifieke competentie van de OTA's bij het ondersteunen van individuele casussen, is geen suggestie om het andere aanbod dat OTA's verzorgen uit het oog te verliezen. Vanuit de ervaring en opgebouwde kennis zijn ze immers goed geplaatst om advies te geven en vormingen te voorzien, en in dat opzicht ook voorzieningen en hulpverleners die in een multiculturele context en op casusniveau werken, te coachen in een proces van interculturalisering. Het verdient in dat opzicht evenwel de aanbeveling om de bereikbaarheid en beschikbaarheid van de OTA's verder te faciliteren. Ook kan met het oog op toekomstige (interne of externe) evaluaties worden gedacht aan een performant en efficiënt systeem voor de registratie van de caseload en werklast binnen de OTA's. Tenslotte valt ook op dat de OTA's elk op hun eigen manier en vaak ook ad hoc omgaan met en beslissen over vragen naar ondersteuning uit andere sectoren (cf. invulling 5%). Het verdient in dat opzicht aanbeveling om na te denken over de noodzaak aan uniforme procedures die kunnen worden gevolgd bij het behandelen van dergelijke binnenkomende vragen, waarbij toch voldoende ruimte gelaten kan worden voor regionale behoeften.

OTA lijkt stevig gepositioneerd en goed gekend in de BJB, maar geniet net zoals andere interculturele bemiddelaars in andere sectoren, minder bekendheid buiten de eigen sector. In het licht echter van een toekomstige migratie naar Integrale Jeugdhulp, is deze sectorale opdeling niet langer wenselijk. Op basis van dit onderzoek is duidelijk dat het aanbod van OTA binnen IJH breder kan worden ingezet, maar vanuit verschillende hoeken wordt daarbij ook meteen aangegeven dat dit niet ten koste mag gaan van de specificiteit en expertise die de OTA's ondertussen hebben opgebouwd. Zo kan OTA worden ingezet om een ondersteunende rol te spelen bij het matchen van vraag-aanbod, en het formuleren van een passend hulpaanbod bij cliënten uit etnisch-culturele minderheden en specifieke migratiecontexten. Tegelijkertijd is ook nood aan pragmatiek, en is het allicht niet realistisch te veronderstellen dat de OTA's deze ondersteunende rol van bij het formuleren van een hulpaanbod doorheen het verdere traject kunnen invullen voor alle cliënten uit etnisch-culturele minderheden, wat opnieuw een pleidooi is om de OTA's (maar ook andere interculturele bemiddelaars) in te zetten op basis van hun eigen expertise. Overigens kan mogelijks uit het ontwerpdecreet Integrale Jeugdhulp een verdere afbakening van de positie van interculturele bemiddeling (en dus OTA) in de toekomst worden afgeleid. Het ontwerpdecreet stelt in artikel 95 dat "Binnen de beschikbare begrotingskredieten kan de Vlaamse Regering organisaties erkennen en subsidiëren die voor specifieke categorieën van minderjarigen de hulp- en dienstverlening ondersteunen die door de toegangspoort en het ondersteuningscentrum wordt verstrekt". Alhoewel een en ander afhangt van

de interpretatie van bovenstaand artikel, valt niettemin op dat, alhoewel het artikel impliciet ondersteunende diensten, zoals OTA, vat, er ook een beperking wordt ingeschreven: men verwijst immers naar ondersteuning van hulp- en dienstverlening 'die door de toegangspoort en het ondersteuningscentrum wordt verstrekt', wat lijkt in te houden dat het moet gaan om niet-rechtstreeks toegankelijke hulp of om hulp georganiseerd in het kader van 'maatschappelijke noodzaak'.

In het licht van de toekomstige migratie naar Integrale Jeugdhulp werd ook de idee geopperd om OTA's en andere interculturele bemiddelaars over de (huidige) sectoren heen in te schakelen in een expertisenetwerk zodat een breed aanbod rond interculturele bemiddeling, en nauw aansluitend bij de vraag die wordt gesteld, kan worden gerealiseerd. Hierbij kunnen OTA's (en andere interculturele bemiddelaars) worden aangesproken voor zaken die voorheen buiten de BJB (of de andere sectoren) vielen, al zal dat binnen een expertisenetwerk uiteraard, en zoals hierboven reeds gesteld, in eerste instantie (blijven) gebeuren op basis van de specifieke expertise van de interculturele bemiddelaars in kwestie. Gezien echter niet de caseload, noch de werklast van de OTA's, op dit moment, laat staan in toekomstige scenario's, deel van dit onderzoek was, moet de mogelijkheid om OTA breder in te zetten ongetwijfeld met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

Deze suggestie sluit nauw aan bij de recent gelanceerde projectoproep 'Cultuurgevoelige jeugdhulp', in het kader van het Europees Integratiefonds, die tot stand kwam in overleg met het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (afdeling Beleidsontwikkeling).¹ De oproep beoogt de toegankelijkheid en kwaliteit van de hulpverlening ten aanzien van de instroom van minderjarigen met een andere etnisch-culturele afkomst en migratiegeschiedenis te verbeteren. Het project wil daartoe, in eerste instantie via twee testregio's, de expertise die nu verdeeld is over sectoren in een expertisenetwerk bundelen en via een helpdesk toegankelijk maken. De relatieve onbekendheid van OTA en andere interculturele bemiddelaars over de grenzen van de huidige sectoren heen, doet vermoeden dat de opbouw van een dergelijk expertisenetwerk nog wat werk vraagt. Niettemin kan dit op langere termijn leiden tot 'maatwerk' en een integrale ondersteuning van jongeren en gezinnen uit etnisch-culturele minderheden, en de invoering van een 'cultuurgevoelige jeugdhulp' en het concept 'Brede Instap' uit het ontwerpdecreet Integrale Jeugdhulp. Immers, "in een samenleving die steeds kleurrijker wordt is het een uitdaging om de hulp bekend, begrijpelijk, beschikbaar en bereikbaar te maken voor alle cliënten".² Het spreekt voor zich dat het, in het verlengde van dit onderzoek, en met het oog op het verder bepalen van de plaats van OTA en interculturele bemiddeling in het licht van de migratie naar IJH, het bijzonder relevant is om ook de resultaten en uitkomst van dit project in twee testregio's van dichtbij op te volgen. Hetzelfde geldt mutatis mutandis voor Oost-Vlaanderen dat door minister Vandeurzen en minister Smet werd aangeduid als pilootregio Integrale Jeugd in 2013. Tot slot dwingt de maatschappelijke realiteit ons tot het temperen van de verwachtingen die aan culturele bemiddeling en het proces van interculturalisering vasthangen. We verwezen in dat opzicht eerder naar de toenemende diversiteit, zowel kwantitatief als kwalitatief, in onze samenleving. Alhoewel het allicht steeds en voor elke vorm van hulpverlening een doelstelling moet zijn om zichzelf overbodig te maken (ook OTA Antwerpen geeft dit aan in de hoorzitting van de ad hoc commissie Jeugdzorg "OTA is

¹ Oproep 261 'Cultuurgevoelige jeugdhulp', Europees Integratiefonds 2007-2013, Vlaams luik van het Jaarprogramma 2012.

² Oproep 261 'Cultuurgevoelige jeugdhulp', Europees Integratiefonds 2007-2013, Vlaams luik van het Jaarprogramma 2012, 4.

bedoeld om de sector te interculturaliseren en op eigen spoor te zetten”), moet men dit in de huidige context allicht eerder zien als een permanent streefdoel dan een daadwerkelijke resultaatsverbintenis. Het is een streefdoel op het niveau van de doelgroep, waar hulpverleners en voorzieningen blijvend moeten worden gesensibiliseerd voor aandacht voor en een beleid rond interculturalisering, en op het niveau van de doelwitgroep net om dat gelijkwaardig recht voor alle hulpvragers ongeacht de etnisch-culturele afkomst van de cliënt, zo goed mogelijk te vrijwaren.